

Ressurshåndbok for arbeid med familier der det er høy grad av konflikt mellom foreldrene

Anita Wirkola Dirksen, Aurskog- Høland, Lucy Kastås, Lillestrøm, Trude Kvitne, Lillestrøm
Liss Edvardsen, Lørenskog, Mona Skøien, Lørenskog, Anita Brunborg, Rælingen, Siri Lundene,
Rælingen, Mona Hunderi, Nittedal, Åshild Stordrange Storheim, Nittedal

Mandat/bestilling

- Familieveiledere/kontaktpersoner i barneverntjenestene på Nedre Romerike ønsket et mer konkret tiltak i måten å jobbe med familier der det er høy grad av konflikt
- Ressurshåndbok som kan brukes som oppslagsverk
- Hovedsakelig til bruk i en barnevernkontekst, men også nyttig for andre instanser

Metode

- Håndboken er utviklet av familieteam/kontaktpersoner i de fem barnevernstjenestene i Nedre Romerike
- Samarbeid med VID vitenskapelige høyskole: Inger Oterholm og Astrid Kleppe Flacké
- Metode: Forsknings sirkel:
Forsknings sirkel er en studiesirkel hvor forskere og praktikere deltar med mål om å utvikle gjensidig innsikt og kunnskap og bidra til utvikling av god praksis.

Forskningsrirkelens problemstilling

Hva kan være gode virkemidler i arbeidet der det er høy grad av konflikt mellom foreldrene?

Definisjon på saker med familier der det er høy grad av konflikt

- *Vi kan snakke om konflikt når forskjeller mellom mennesker som er avhengig av hverandre, oppleves som uforenlige og truende i forhold til egne behov og interesser, og når det skapes spenninger og følelser fordi en av partene opplever at den andre benytter makt for å påvirke situasjonen til egen fordel (Ekeland, 2022).*
- I håndboken har vi valgt å omtale det som familier der det er **høy grad av konflikt** mellom foreldre/omsorgspersoner.

Hva kjennetegner disse konfliktene?

- Disse konfliktene er ofte mer personorienterte, kroniske, fiendtlige, og fastlåste enn andre konflikter.
- Alvorlighetsgraden kan spenne opp mot vold og mishandling, og denne grenseoppgangen må være en del av kartleggingen. Dersom man avdekker vold, må man jobbe ut fra en voldstilnærming.

Mild grad av konflikt

Høy grad av konflikt

Vold og mishandling

Innholdet i ressurshåndboka

1. Definisjoner og lovgrunnlag
2. Konfliktens konsekvenser for barna
3. Hjelperrollen
4. Kartlegging av konflikten
5. Metoder og tilnærminger
6. Samarbeid med instanser
7. Vedlegg: Sjekklister, maler m.m.

Kapittel 2

Konfliktens konsekvenser for barna

Konfliktens konsekvenser for barn

- Hvordan barnet påvirkes har sammenheng med flere faktorer blant annet:
- Barnets alder
- Kjønn
- Utviklingsstadier

Konfliktens konsekvenser for barn

Studier viser at barn som lever i et hjem med høyt konfliktnivå mellom foreldrene skårer noe høyere på:

- Angst
- Depresjon
- Selvskadende atferd
- Selvmord, sammenliknet med barn som ikke utsettes for slike konflikter

Konfliktens konsekvenser for barn

Barn som lever i en situasjon med vedvarende høyt konfliktnivå mellom foreldrene **kan** også:

- Prestere dårligere faglig sett
- I større grad utvikle skolevegring
- Falle ut av det sosiale fellesskapet
- Utvikle søvnproblemer
- Utvikle antisosial atferd
- Ha tidligere seksuell debut
- Få problemer med rusmisbruk
- Få samlivsbrudd og partnervold senere i livet

Barn som lever med høy grad av konflikter mellom foreldre

Samværsvegring

- Barn som lever med foreldre med et høyt konfliktnivå over tid, kan utvikle samværsvegring i en eller annen form.
- En årsak til samværsvegring kan være at barnet foretrekker en av foreldrene/et av hjemmene.
- Samværsvegring kan også være et uttrykk for at barnet forsøker å beskytte seg fra omsorgssvikt.

Barn som lever med høy grad av konflikter mellom foreldre

Barns medvirkning

- Barnet har rett til å medvirke i både undersøkelsen og tiltak
- Vi skal legge til rette for at barnet kan/får snakke, viktig at de føler seg trygge, ivaretatt og hørt.
- Imøtekomme barnet behov for informasjon fra barnevernstjenesten
- Barnets synspunkter er også en viktig kilde til kunnskap- og på den måten fatte en best mulig beslutning.

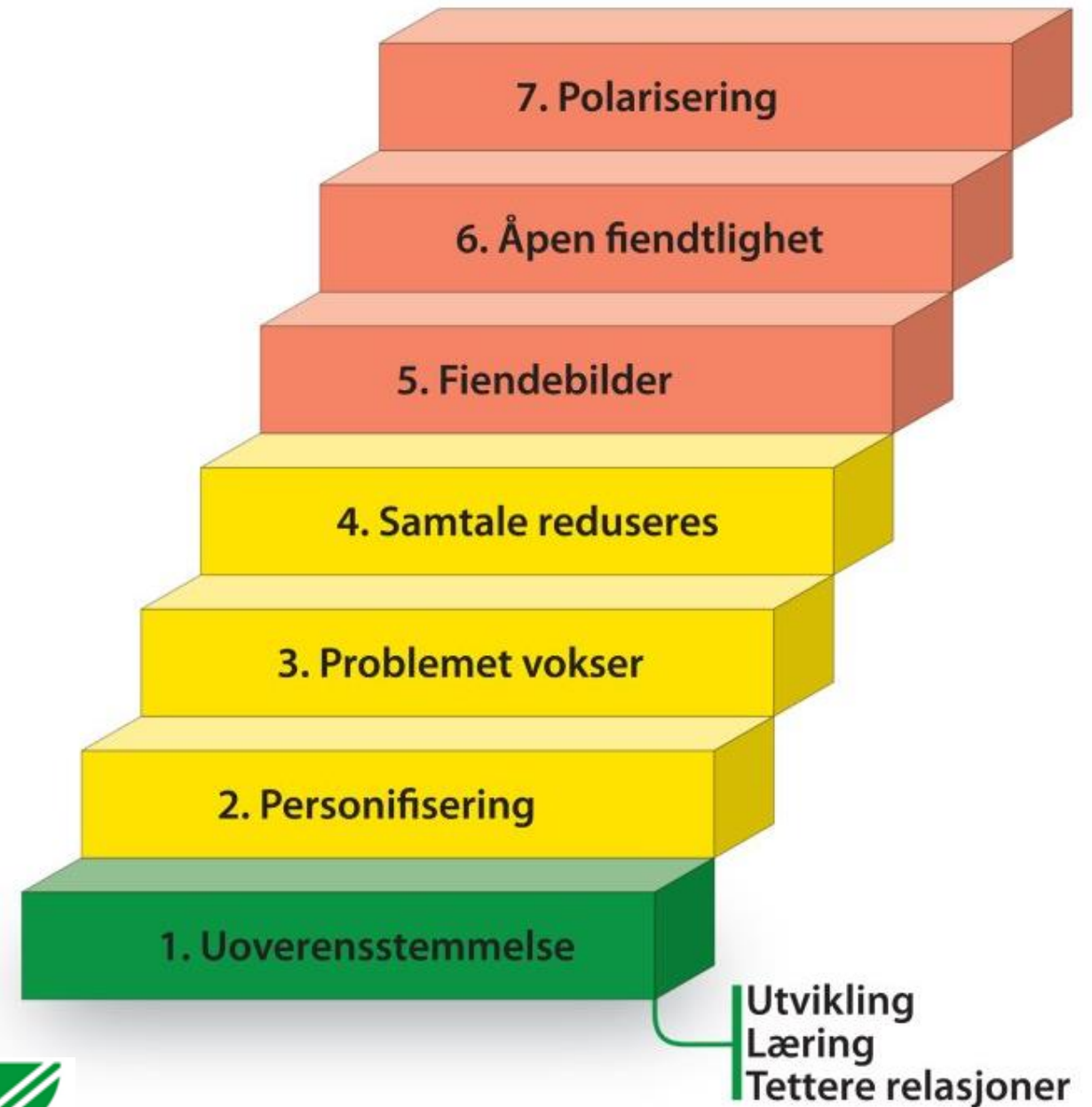

Kapittel 4

Konfliktkartlegging

Konfliktens dynamikk og intensitet

- Figur 4 Konfliktrappa (Flacké, 2024, s.23)

Konfliktkartlegging

- Kartlegging av vold og sikkerhet er viktig
 - Ved alvorlig vold og mishandling kan det være behov for å arbeide ut ifra en voldstilnærming, og ikke en foreldrekonflikttilnærming.
- ATV (Kartleggingspakke fra ATV kan være nyttig)
- Sikkerhetsarbeid

Eksempler på nyttige
spørsmål i
kartleggingsarbeidet

Spørsmål knyttet til bakgrunnsinformasjon

Hvem er involvert? Maktforhold mellom partene

Hva er innholdet i konflikten, hva driver konflikten?

Hva er det mest sentrale ved konflikten i familien?

Rammebetingelser?

Hva er partenes konflikterfaringer?

Hvilke faktorer opprettholder konflikten?

Hvilke faktorer bidrar til å dempe konflikten?

Kapittel 5

Metoder/ tilnærminger

Klient-terapeut forholdet i familierterapi

Kunde

Klienten er den som aktivt søker hjelp og er motivert for endring. Terapeuten kan fokusere på å kartlegge mål og ressurser.

Klager

Klageren er den som uttrykker bekymringer om situasjonen, men er ikke nødvendigvis motivert for å endre seg. Terapeuten kan fokusere på å bygge allianser og forstå klagerens perspektiv.

Gjest

Gjesten er den som er tvunget til å delta i terapi, men er ikke engasjert eller motivert. Terapeuten kan fokusere på å skape en trygg atmosfære og oppmuntre til engasjement

Eksempler på gode virkemidler

Struktur i møter

Struktur i møter og samtaler bidrar til å skape en trygg og forutsigbar atmosfære for alle involverte. Det gir klare grenser, regler og roller, og reduserer dermed forvirring og misforståelser.

Parallelt foreldreskap

Parallelt foreldreskap handler om å legge bort fokuset på samarbeid mellom foreldrene, men å holde fokuset på hver av foreldrenes omsorgsevne. Det er lite kontakt mellom foreldrene, men de jobber med seg selv og sin relasjon til barnet.

Kommunikasjonsteknikker

Effektive kommunikasjonsteknikker er avgjørende for å redusere misforståelser og konflikter. De kan bidra til gjensidig lytting og forståelse.

Psykoedukasjon

Psykoedukasjon handler om å gi foreldrene kunnskap og informasjon, for eksempel om konfliktens konsekvenser for barnet, og symptomer hos barn som lever i familier der det er et høyt konfliktnivå mellom foreldre.

Eksempler på gode virkemidler

Familieråd

Familieråd tilbyr en strukturert prosess for å involvere familiemedlemmer og nettverket i å håndtere konflikter og utfordringer. Denne metoden bidrar til å finne løsninger som er bærekraftige og støtter alle involverte.

Shuttleråd er en tilpasset versjon av familieråd som brukes når konflikten er svært intens. I denne varianten sitter partene i separate rom, med en koordinator som går mellom rommene for å forhandle frem en felles handlingsplan.

Kartleggingsverktøy og metoder

Eksempler på verktøy/metoder som kan belyse handlingsrommet mellom foreldrene og samspillet mellom foreldre og barn: Foreldre etter brudd (Sandnes), GROW, Abuse index, WMCI, MIM, Crowell, m.m.

Samarbeids- og kommunikasjonstrappa

Mestringsfokus - hva får foreldrene til av samarbeid og kommunikasjon til tross for deres negative følelser for hverandre? Hva kan de gjøre mer av som de allerede får til?

Kartlegging av samarbeid og kommunikasjonskapasitet

Samarbeid

- Møtes dere i forbindelse med bytte av samvær, eller dersom barnet trenger å hente klær eller utstyr i det andre hjemmet?
- Hjelper dere hverandre med bytte av samvær dersom en av dere blir syke?
- Har dere noen felles verdier/regler i barneoppdragelsen?

Kommunikasjon

- Hilser dere på hverandre når dere møtes?
- Har dere en avtale om hvordan og hvor ofte dere skal kommunisere?
- Gir du den andre forelderen beskjed om barnet blir sykt/har fått utskrevet medisiner mens det er hos dere?
- Utveksler dere noe informasjon om hvordan barnet har hatt det i forbindelse med bytte av samvær?

Kapittel 6

Samarbeid med instanser

Hvordan kan barnevernet samarbeide godt med øvrige instanser i disse sakene

- Familievernkontor
- Skoler og barnehager
- Helsestasjon
- PPT
- BUP
- NAV
- Krisesenter
- Alternativ til vold (ATV)
- Tingretten

Hvordan kan barnevernet samarbeide godt med øvrige instanser i disse sakene

-
- Ulike perspektiver
 - Ulike mandater
 - Ulike lover
 - Ulik fagbakgrunn
 - Ulik forståelse
 - Ulik informasjon

Veien videre

- Ressurshåndboken er lagd i en barnevernsfaglig kontekst, og den er et levende dokument.
- Ønsker dere ressurshåndboken tilsendt, kontakt Elin Barbro Haugen, avdelingsleder Lørenskog barneverntjeneste:

elihau@lorenskog.kommune.no

